



Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

Stockholm den 31 augusti 2018

Yttrande över Naturvårdsverket förslag till föreskrifter om jaktmedel

Ert ärendenummer: NV-04496-18

Svenska Rovdjursföreningen har tagit del av Naturvårdsverkets förslag till nya föreskrifter med tillhörande konsekvensutredning och avger följande yttrande.

Rovdjursföreningen tar bestämt avstånd från att jakt med pilbåge tillåts i Sverige. Det innebär att kapitel 6 i förslaget till nya föreskrifter ska utgå i sin helhet.

Rovdjursföreningens synpunkter m.m. på Naturvårdsverkets förslag till föreskrifter om jaktmedel

Rovdjursföreningen tar bestämt avstånd från att jakt med pilbåge tillåts i Sverige. Synpunkter lämnas i huvudsak för den del av förslaget som gäller bågjakt, dvs kapitel 6 med tillhörande text i konsekvensutredningen.

Rovdjursföreningen är förvånad över att den tidigare hanteringen av förslag att tillåta bågjakt i Sverige inte beskrivs utan i konsekvensutredningen (s.13) konstateras att: *"Jakt med pilbåge har varit en efterfrågad jaktform"*. Det nämns inte att förslag att tillåta bågjakt var högaktuell i slutet av 1980-talet. Bågjakten togs bl.a. upp i TV-programmet "Grabbarna på Fagerhult"¹ och Atrid Lindgren, som även engagerade sig i djurrättsfrågor, tog bestämt avstånd från förslaget. Då var även Svenska Jägareförbundet motståndare till att bågjakt skulle tillåtas i landet. Det resulterade i att försöksjakt med pilbåge skulle tillåtas i vilthägn. Rovdjursföreningen känner inte till omfattningen av den försöksjakten och har inte heller sett några resultat av densamma. Det måste betraktas som anmärkningsvärt att Naturvårdsverket inte nämner något om den

¹ <https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=moXrb9ZiFYA>

försöksverksamheten i konsekvensutredningen, enär vilthandläggare som då var engagerade i frågan fortfarande finns kvar i kadern av vilthandläggare på verket.

Som argument för att båg jakt ska tillåtas i landet anförs *”Båg jakt är tillåten i ett flertal länder i världen, bl.a. Danmark och på Åland där erfarenheten visar att båg jakt fungerar väl som jaktmetod.”* I remitterat underlag upprepas att de regler som föreslås gälla i Sverige *”Överensstämmer med motsvarande regler i andra nordiska länder där båg jakt är tillåten.”* Därav ges intrycket att båg jakt är en utbredd jaktform i andra nordiska länder och inte är begränsad till strikta regler i Danmark, Finland och på Åland.

I remitterat underlag antyds att båg jakt nu föreslås tillåtas i begränsad omfattning, i avvaktan på erfarenheterna från Danmark och Finland som under 2018 genomför utökning av båg jakt till att även omfatta större och mellanstora hjorddjur.

Rovdjursföreningen finner det anmärkningsvärt att Naturvårdsverket inte nämner hur båg jakten hanterats i Norge, där förslag att tillåta båg jakt behandlades av norska myndigheter så sent som 2013. Den hanteringen resulterade i att förslaget avsågs men att försöksverksamhet skulle tillåtas på hjorddjur i vilthägn. Försöksverksamheten avsågs av den norska motsvarigheten till vår djurförsöksetiska nämnd, som därmed satte stopp även för försöksverksamhet med båg jakt i Norge.

Rovdjursföreningen finner det högst anmärkningsvärt att båg jakt föreslås tillåtas i hela Sverige och under hela året, samtidigt som det i 6 kap. 9 §² (felaktig hänvisning i konsekvensutredningen) införs krav på rapportering av avlossade pilar, jaktresultat och eftersök, *”som kan ligga till grund för en framtida utvärdering av båg jakten”*. Bara den paragrafen borde rimligen diskvalificera att båg jakt införs i Sverige innan angiven utvärdering genomförts och utvärderats. Naturvårdsverket har i andra sammanhang (exempelvis vid fällfångst) avfärdat framförda förslag på rapportering, men här föreslås att alla båg jägare till Naturvårdsverket, inom 24 timmar, ska rapportera i ett rapporteringssystem som inte presenteras.

Det måste uppmärksammas att förslaget att införa båg jakt föreslås gälla i hela Sverige och under hela året (365 dagar), eftersom jakt med pilbåge föreslås gälla jakt på rådjur, räv, bäver, grävling, mårddhund, tvättbjörn, bisam och hare (6 kap. 4 §). Mårddhund och tvättbjörn får jagas under hela året och det gäller i princip även räv och grävling där viss skydds jakt tillåts under hela året.

Anmärkning. Om nu föreskrifterna ska vara *”tydliga, ändamålsenliga och bättre anpassade till dagens viltförvaltning”* kan man nu kräva att arterna skrivs korrekt och inte räv utan mer korrekt rödräv. Även fjällräven är rimligen en räv. På annat ställe (3 kap. 3, 4, 8 §§) är mård nu splittrad på både

² 6 kap. 9 § I syfte att (åtminstone under en period) kunna samla in uppgifter som kan ligga till grund för en framtida utvärdering av båg jakten, införs ett rapporteringskrav. Rapporteringen ska ske till Naturvårdsverket på av myndigheten fastställt sätt. De uppgifter som ska samlas in vid rapporteringen är antal avlossade pilar, utfallet av jakten, om eftersök har genomförts och hur det avlöpte.

skogsmård och stenmård. Är det givet att det ska tillåtas jakt på stenmård, då arten inte är klassad som en invasiv art och det föreligger endast något verifierat fynd av stenmård i landet enligt ArtDatabanken. Verket anger inget skäl för att tillåta jakt på båda arterna?

Vad Rovdjursföreningen erfarit tillåts bågjakts i Nordamerika, där jaktformen är mest utbredd, främst på hjortdjur och i vissa stater även på svartbjörn. Att nu föreslå jakt på flera mindre däggdjursarter förefaller närmast oansvarigt, då bågjägarförespråkare menar att pilen ska träffa vitala organ som hjärta och lungor för att få önskad effekt. Med tanke på att en bågskytte måste komma nära djuret, och villebrådet dessutom måste stå stilla vid skottillfället för att få en säker träff, inser man att det är mycket stor risk att så små djur som i förslaget tillåts hinner röra sig och därmed träffas i icke letala områden. Att andelen skadeskjutna djur ökar vid bågjakts på mindre djur, vilket förefaller självklart, stöds även av här refererade rapporter.

Naturvårdsverket anför också i mer eller mindre förtäckta ordalag att bågjakten ska införas stegvis med en första etapp som omfattar relativt få arter där varje jägare ska rapportera enligt ett till synes detaljerat rapporteringssystem. Föreningens erfarenheter av införandet av dylika regelverk gällande jakt är att de efterhand utvidgas och att detaljstyrningen efterhand upphör utan någon bred beredning.

Naturvårdsverket menar att tillåta bågjakts är i linje med den viltstrategi som gäller för ”... att utveckla möjligheterna att använda nya sätt att jaga”. Mer krystade argument som verket för fram är att jaktformen ska ge utvidgade jakttillfällen för både svenska och utländska jägare och även bidra till ökad jaktturism i landet. Bågjakten framhålls vidare vara en miljömässigt intressant jaktform, då den inte bidrar till spridning av bly i naturen och inte heller orsakar störande ljudknallar.

Tar man del av vad som skrivs på Svenska Bågjägarförbundets hemsida får man intrycket att bågjakts redan är tillåtet i Sverige. Även Svenska Jägareförbundet är nu pådrivande och i en intervju i tidningen Jaktjournalen säger förbundets riks jaktvårdskonsulent: *”Det finns hur många klipp som helst på Youtube som visar människor som skjuter älg med pilbåge. Det fungerar – och jag personligen skulle tycka att det vore skithäftigt att smyga mig in på ett ståndskeall med pilbåge. Men sedan är den stora frågan vad vi kan få social acceptans för, säger Daniel Ligné.”*

I bakgrundsbeskrivningen talas det om att nu gällande föreskrifter omfattar olika målgrupper utan att dessa preciseras. I målbeskrivning till de nya föreskrifterna sägs att de är anpassade till målgruppen jägare och i konsekvensutredningen nämns överhuvudtaget inget om hur allmänheten påverkas av att bågjakts tillåts. Den absoluta merparten människor i Sverige som vistas i naturen är inte jägare och många tvekar att ge sig ut i skog och mark där jakt pågår.

Bågjakts bedrivs som regel som ensamjakt av helkroppskamouflerade jägare, där även ansiktet är dolt. Bara uppsynen av en sådan jägare möter obehag för den som inte själv jagar, vilket är den absoluta huvuddelen av landets befolkning (97 %). Det finns inte heller någon tradition beträffande bågjakts i Sverige, vilket från jägarhåll ofta anförts för att tillåta och utvidga olika jaktformer och jaktmedel. Det argumentet faller således då det gäller bågjakts. Den höga etiken i jakten förs ofta fram av jägarnas företrädare. Då det gäller bågjakts kan det argumentet inte användas.

Beträffande jaktetik vill Rovdjursföreningen framhålla att bågjakt inte är förenlig med jaktlagens 27 § (1987:259); ”*jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara.*” som Naturvårdsverket inledningsvis citerar i konsekvensutredningen som utgör underlag till verkets förslag om nya föreskrifter om jaktmedel.

Mot bakgrund av detta klargöranden över uppdraget, är det märkligt att Naturvårdsverket för fram ett förslag för pilbågsjakt. Ett liknande förslag har tidigare avslagits just på grund av den stora risken för skadeskjutningar som leder till ett onödigt lidande, vilket visats i en rad olika publicerade artiklar. Hanteringen i Norge av motsvarande förslag från det norska bågjaktförbundet beskrivs tidigare, men vi vill även hänvisa till följande rapporter http://animalrightscoalition.com/doc/bowhunting_report.pdf där inte bara skadeskjutningsfrekvensen har visat sig mycket hög (>50%) utan även svårigheterna att eftersöka det skadade djuret. Inte sällan dör det skadskjutna djuret i svåra och långdragna plågor i peritonit då bukhålan ofta penetreras av pilar. Även i andra fall kan svåra infektioner bidra till lidande och död, då pilen får med hårstrån in i sårkanalen som sedan sluts och orsakar en anaerob abscess. Oss veterligen finns fortfarande inga publicerade artiklar som motsäger dessa vad gäller skadeskjutningsfrekvensen med pilbåge.

Sverige har en av världens hårdaste djurskyddslagar, och vi tillåter inte slakt där djur får förblöda obedövade. Ändå är det precis vad som sker vid bågjakt. En pil dödar genom att skära av blodkärl, och djuret dör genom blodförlust. Detta kan ta olika lång tid beroende på vilket kärl som skurits av. Om inte pilen tar i hjärt-/lungområdet, kan djuret få ett långdraget lidande innan det dör. Varför ska vi 2018 tillåta att vilda djur plågas till döds på detta sätt, som vi förbjudit för tamdjuren?

Att det idag är en liten skara personer som har erforderliga tillstånd för att enligt förslaget kunna utföra jakten kan inte heller användas som argument för att tillåta bågjakt i hela landet under årets alla dagar och dygnets alla timmar. Varför ska man tillåta denna primitiva jaktform som bevisligen utsätter de vilda djuren för ett onödigt lidande för att tillmötesgå en skara nöjesjägare, som för all del snabbt kan växa, eftersom vi i Sverige har, i en internationell jämförelse, för jägarna mycket generösa regler kring jakt, och att i förslaget, godkänns även avlagd internationell bågjägarexamen (6 kap. 5 §) genomförd i andra länder.

Rovdjursföreningen vill i sammanhanget också, framhålla att vi i Sverige inte har någon jakttillsyn värt namnet, varför införandet av ett till synes detaljerat regelverk närmast är ett spel för galleriet. Om bågjägarare bryter mot de föreskrifter som här föreslås gälla finns få möjligheter att utmäta kännbara påföljder. Att införa bågjakt i av Naturvårdsverket föreslagen form skulle inbjuda inte minst utländska bågjägarare att här bedriva en jakt som i vårt land saknar tradition och som kan bedrivas helt utan insyn och kontroll.

Det finns redan ett rättsfall från Ringsö i Trosa skärgård där en bågjägarare togs på bar gärning för ca 25 år sedan och låstes in på en torrtoa i väntan på att polis skulle komma till brottsplatsen. Vad som hände med den bågjägararen och han som burade in jägaren på toa är dolt i dunkel.

Bilagor:

Jørgensen, J-F. 2013. Er pil og bue egnet som jaktvåpen? Högskolan i Hedmark

Stokke, S, Arnemo, J M, Yttrehus, B. 2017. Er drepeeffekten til jaktpiler og ekspanderende rifleprosjektiler sammenlignbar? NINA-rapport.

För Svenska Rovdjursföreningen

Jan Bergstam
ordförande